

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Б.О. Логвиненко, І.С. Кравченко

**ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА СУСПІЛЬСТВА
НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА В ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Методичні рекомендації

Дніпро
2018

УДК 351.74
Л 69

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ 15.11.2018 р. протокол № 3*

РЕЦЕНЗЕНТИ

Манжула А. А., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;

Очеретяний М. А., кандидат юридичних наук, начальник УПД ГУНП в Дніпропетровській області, полковник поліції.

Логвиненко Б. О., Кравченко І. С.

Л 69 Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.

Методичні рекомендації призначено для курсантів, слухачів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання МВС України, поліцейських територіальних підрозділів Національної поліції тощо

УДК 351.74

© Логвиненко Б.О., 2018
© Кравченко І.С., 2018
© ДДУВС, 2018

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Правова основа взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства	6
2. Особливості взаємодії окремих служб підрозділів превентивної діяльності та суспільства на засадах партнерства	9
3. Основні форми взаємодії підрозділів превентивної діяльності та суспільства на засадах партнерства	13
4. Зарубіжний досвід взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства	15
Корисні Інтернет посилання	18
Рекомендовані джерела	19

ВСТУП

Сьогодні стає очевидною необхідність впровадження нової моделі партнерських відносин між поліцією та суспільством відповідно до принципів «Community Policing».

Звіт про діяльність Національної поліції за 2017 рік не включає положення про результати та новації взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства¹. Цілком очевидно, що важливість даного напрямку набуває невідкладно важливості, хоча питанню взаємодії поліції та суспільства приділяється недостатньо уваги. Разом із тим постійно анонсуються та впроваджуються численні територіальні проекти, які у перспективі можуть стати підґрунтям загальнодержавної програми нового погляду на взаємодію поліції та суспільства.

Викладене підкреслює необхідність зосередження уваги науковців та практиків до проблеми взаємодії поліції та суспільства. Ті форми і методи взаємодії, що мають місце сьогодні не повною мірою відповідають сучасним реаліям і вимагають доопрацювань та належного нормативно-правового врегулювання для більш ефективної реалізації в майбутньому.

У загальному вигляді, поширений міжнародний термін «Community Policing» може виступити дороговказом для удосконалення діяльності поліції та розбудови її взаємодії з суспільством на засадах партнерства, і має своєю метою співпрацю з окремими громадянами, групами громадян, громадськими організаціями для виявлення та вирішення проблем, які негативно впливають на якість життя і стан правопорядку у конкретних населених пунктах, районах та регіонах. Основний принцип «Community Policing» було розроблено Робертом Пілом (Британія) ще у 1829 році. Він звучить, як **«Поліція для громади і громада для поліції»**.

Зауважимо, що Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року в розділі 3 прямо передбачає, що МВС забезпечуватиме реалізацію цілей Стратегії, керуючись, серед іншого, підходом залучення суспільства до процесу створення безпечного середовища. Даний підхід полягатиме у: тісній співпраці з територіальними громадами і суспільством у цілому; створенні механізмів партнерства з

¹ Звіт про діяльність Національної поліції України за 2017 рік. Офіційний сайт Національної поліції: <https://www.npu.gov.ua/activity/zviti/richni-zviti/#panel-1-3>

інститутами громадянського суспільства; нетерпимості до корупції².

Також, до стратегічних пріоритетів розвитку органів системи МВС було віднесено «Створення безпечного середовища». Реалізація зазначеного пріоритету передбачає створення безпечного середовища життєдіяльності людей, що забезпечується шляхом провадження орієнтованої на потреби населення діяльності органів системи МВС, її швидким і компетентним реагуванням на надзвичайні ситуації і події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, вжиття запобіжних заходів та активної участі населення у забезпеченні публічної безпеки і порядку.

Виклики, що стоять на заваді досягненню цілей Стратегії і вимагають поступового подолання, безпосередньо стосуються діяльності підрозділів превентивної діяльності поліції, так як останні найбільш тісно взаємодіють з населенням в ході щоденної поліцейської діяльності.

Метою представлених методичних рекомендацій є ознайомлення курсантів, слухачів закладів із специфічними умовами навчання МВС України, які здійснюють підготовку поліцейських, поліцейських територіальних підрозділів Національної поліції, зокрема, превентивної діяльності із правовими засадами, особливостями реалізації, формами та шляхами удосконалення взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства.

² Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80/print>

1. Правова основа взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства

У розділі представлено розміщену в нормативних актах різної юридичної природи і сили нормативно-правову основу взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства.

Незважаючи на важливість налагодження реальної взаємодії між поліцією та суспільством, станом на листопад 2019 року серед нормативно-правових актів МВС України відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який би охоплював більшість складових відповідної співпраці.

Правову основу взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства утворюють такі джерела:

- Конституція України від 28.06.1996;
- Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015;
- Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000;
- Наказ МВС України від 28.07.2017 №650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції»;
- Наказ МВС України від 19.12.2017 №1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України».

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Стаття 36. Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопору-

шень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 88. Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування

1. Керівники територіальних органів поліції повинні не менше одного разу на два місяці проводити відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування на рівнях областей, районів, міст та сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. На таких зустрічах обговорюється діяльність поліції, визначаються поточні проблеми та обираються найефективніші способи їх вирішення.

2. Керівники територіальних органів поліції з метою підвищення авторитету та довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО УЧАСТЬ ГРОМАДЯН В ОХОРОНІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ»

Стаття 1. Засади участі громадян в охороні громадського порядку і державного кордону

Громадяни України відповідно до Конституції України мають право створювати в установленому цим Законом порядку громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, **сприяння** органам місцевого самоврядування, **правоохоронним органам**, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у **запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів**, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути **створені на засадах громадської самодіяльності** як зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) **сприяння Національній поліції** та Державній прикордонній службі України, асоціації громадських формувань тощо.

НАКАЗ МВС ВІД 28.07.2017 №650 «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ІНСТРУКЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ»³

У закріпленій наказом інструкції містяться норми щодо взаємодії поліції та суспільства.

I. Загальні положення.

3. Дільничні офіцери поліції (далі – ДОП) провадять свою діяльність на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства.

II. Завдання, основні напрями діяльності та повноваження ДОП.

1. Завданнями ДОП є:

1) діяльність, що ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства та має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності.

НАКАЗ МВС ВІД 19.12.2017 № 1044 «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ІНСТРУКЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ»⁴

I. Загальні положення.

4. Підрозділи ювенальної превенції (далі – ЮП) під час здійснення своїх повноважень **взаємодіють** з органами і підрозділами поліції, органами державної влади, міжнародними і громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування та **об'єднаними територіальними громадами** відповідно до законодавства України.

Як впливає з вищевикладеного, принцип взаємодії поліції з суспільством на засадах партнерства недостатньо повно закріплено у підзаконних нормативно-правових актах МВС України та Національної поліції.

В цьому аспекті важливим є формування у поліцейських та представників громади розуміння важливості докладання спільних зусиль у запобіганні та припиненні адміністративних і кримінальних правопорушень.

³ Наказ МВС від 28.07.2017 №650 // Офіційний вісник України від 08.09.2017 — 2017 р., № 70, стор. 471, стаття 2136, код акта 87093/2017.

⁴ Наказ МВС від 19.12.2017 № 1044 // Офіційний вісник України від 12.06.2018 — 2018 р., № 45, стор. 116, стаття 1589, код акта 90498/2018.

2. Особливості взаємодії окремих служб підрозділів превентивної діяльності та суспільства на засадах партнерства

У даному розділі запропоноване окреслення і визначення особливостей взаємодії окремих служб підрозділів превентивної діяльності та суспільства на засадах партнерства.

Зауважимо, що у змісті відомчих нормативно-правових актів, якими врегульовано діяльність окремих підрозділів превентивної діяльності (ДОП, забезпечення публічного порядку, дозвільної системи, ювенальної превенції, ГРПП) недостатньо повно розкрито напрямок взаємодії з населенням на засадах партнерства. Виключення становить служба ДОП та ГРПП.

Зауважимо, що у **Положенні про управління превентивної діяльності ГУНП в Дніпропетровській області** згадується про даний напрямок роботи.

Так, діяльність управління ґрунтується на принципах законності, гуманізму, поваги до особи, дотримання прав і свобод громадян, довіри, відкритості та **взаємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськості.**

Серед основних функцій управління можна виділити:

- захист прав, свобод, та законних інтересів громадян, запобігання правопорушенням та їх припинення;

- забезпечення охорони громадського порядку та громадської безпеки на вулицях та інших громадських місцях (у тому числі у місцях проведення масових заходів), **профілактика правопорушень у взаємодії з іншими службами і підрозділами національної поліції, органами державної влади та місцевого самоврядування, а також об'єднаннями громадян;**

- організацію проведення загальної та профілактичної роботи серед населення, **взаємодії з громадськими формуваннями щодо охорони громадського порядку**, участі разом з іншими службами та підрозділами національної поліції у виявленні, попередженні та припиненні правопорушень⁵.

Особливостям взаємодії з населенням служби дільничних офіцерів поліції присвячено Розділ III Інструкції про організацію діяльності відповідної служби.

Розділ III «Взаємодія з населенням» Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції, затвердженої Наказом МВС від 28.07.2017 №650.

⁵ Офіційний сайт Національної поліції URL: <https://dp.npu.gov.ua/materials/struktura-gunp#panel-1-6>

ДОП з метою впровадження принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства організовує роботу за такими напрямками: 1) протидія злочинності, профілактика правопорушень та охорона публічного порядку за участю населення; 2) співпраця з органами місцевого самоврядування, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів захисту дітей з метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків; 3) визначення спільних пріоритетних напрямів роботи та її оцінювання з урахуванням думки і потреб громадськості.

В рамках організації роботи на поліцейській дільниці та з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням, ДОП проводить відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування областей, районів, міст та сіл. Під час таких зустрічей населення інформується про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території обслуговування.

В межах території поліцейської дільниці ДОП проводить роз'яснювальну роботу серед населення для формування у останнього правової культури, негативного ставлення до суспільно небезпечних явищ з метою підняття іміджу поліції та про способи захисту і самооборони від злочинних посягань.

У взаємодії з органами соціального захисту населення місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, службами у справах дітей, благодійними, громадськими організаціями, представниками територіальних громад, спеціалізованими установами для осіб, які відбули покарання, здійснюється робота із запобігання вчиненню правопорушень, у тому числі стосовно осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Для більш ефективного виконання покладених на нього функцій, ДОП формує пропозиції щодо: 1) усунення причин та умов, які призводять до вчинення правопорушень; 2) ужиття заходів з метою запобігання вчиненню насильства в сім'ї, надання соціальних послуг особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах; 3) створення громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону та/або призупинення (припинення) діяльності таких формувань, які неналежним чином виконують свої обов'язки, визначені нормами Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»; 4) покращення матеріально-технічного забезпечення поліцейської станції та умов роботи; 5) надання необхід-

ної допомоги особі, яка постраждала від торгівлі людьми.

Важливим аспектом налагодження партнерських стосунків між поліцією та суспільством є спілкування. Серед іншого, ДОП здійснює прийом населення у приміщенні поліцейської станції або іншому місці. Усі звернення, отримані під час прийому громадян, реєструються відповідно до Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затвердженої наказом МВС від 06 листопада 2015 року № 1377. При виявленні на території поліцейської дільниці інших порушень, реагування на які не належить до повноважень поліції, ДОП інформує про це відповідні уповноважені органи (приміром, податкових, митних тощо).

Стосовно участі громадського активу у забезпеченні публічної безпеки і порядку, ДОП співпрацює з представниками громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону, надає допомогу в організації їх діяльності, бере участь у проведенні спільних нарад, під час яких розробляються та погоджуються заходи із забезпечення публічної безпеки і порядку на територіях обслуговування та взаємодії з патрульною поліцією.

ДОП проводить разом з виконавчими органами місцевого самоврядування звірки кількості громадських формувань з охорони громадського порядку та їх членів, зареєстрованих відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», подає пропозиції щодо їх діяльності, виконання статутних прав та обов'язків⁶.

Як недолік можна відмітити відсутність діючого правового механізму (відомчого нормативно-правового акту), яким би визначався порядок організації такої співпраці, зокрема проведення підготовки громадських формувань з охорони громадського порядку для виконання поставлених перед ними завдань, прийняття у них заходів щодо готовності до несення служби, контролюючі повноваження для припинення діяльності формально існуючих громадських формувань тощо.

Щодо діяльності ГРПП відмітимо, що у частини 6 Розділу I «Загальні положення» Положення про Департамент патрульної поліції визначено, що департамент патрульної поліції та його підрозділи служать суспільству шляхом забезпечення прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Діяльність Департаменту здійснюється у тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

⁶ Наказ МВС від 28.07.2017 №650 // Офіційний вісник України від 08.09.2017 — 2017 р., № 70, стор. 471, стаття 2136, код акта 87093/2017.

Пунктом 12) частини 1 Розділу 3 «Функції Департаменту патрульної поліції», серед основних функцій визначено: «Налагодження та підтримка партнерських відносин з населенням, територіальними громадами та інститутами громадянського суспільства для ефективного виконання завдань патрульної поліції і підвищення рівня довіри населення до неї»⁷.

В свою чергу, сектори реагування патрульної поліції утворюються у відділах, відділеннях поліції ГУНП на території обслуговування яких не передбачено створення підрозділів патрульної поліції Департаменту патрульної поліції Національної поліції України⁸.

Розділом 3 «Основні завдання ГРПП» першим серед завдань ГРПП визначено **служіння суспільству, реалізація концепції «поліція та громада»**.

Також, Розділом 4 «Функції ГРПП», у пунктах 11 та 19 відповідно, закріплено **налагодження та підтримку партнерських стосунків з населенням**, територіальними громадами, органами влади для ефективного виконання поліцейських функцій та підвищення рівня довіри громадян до поліції; **взаємодію з населенням**, з метою отримання інформації про проблеми, які хвилюють громадян, вирішення яких відноситься до компетенції поліції, відомостей про осіб, які можливо причетні до скоєння правопорушень тощо.

Таким чином, особливості взаємодії окремих служб поліції з населенням визначені окремими нормативно-правовими актами на відомчому рівні.

⁷ Наказ Національної поліції України від 06.11.2015 № 73 «Про затвердження Положення про Департамент патрульної поліції» URL: http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/Polozhennya_DPP_zi_zminamy_vid_31_10_16.pdf

⁸ Методичні рекомендації щодо організації діяльності підрозділів патрульної поліції та моніторингу відокремлених структурних підрозділів (відділів, відділень поліції) територіальних органів Національної поліції України. - 2016 рік.

3. Основні форми взаємодії підрозділів превентивної діяльності та суспільства на засадах партнерства

В межах даного розділу запропоновано огляд форм взаємодії підрозділів превентивної діяльності та суспільства на засадах партнерства.

Під формою адміністративної діяльності поліції розуміються однорідні за своїм характером та правовою природою групи адміністративних дій, що мають зовнішній вираз, і за допомогою яких забезпечуються охорона прав громадян, громадський порядок, громадська безпека, здійснюється протидія правопорушенням, надаються адміністративні послуги та забезпечується керівництво службами та підрозділами поліції.

Форми адміністративної діяльності можна поділити на неправові, тобто такі, що не спричиняють правових наслідків (правового ефекту); і правові, які спричиняють юридичні наслідки (правовий ефект).

Правові форми адміністративної діяльності поліції – це здійснювані на підставі і з метою виконання закону виконавчо-розпорядчі дії. Правові форми пов'язані з утворенням і застосуванням норм права: видання актів поліції; укладення договорів; здійснення інших юридично значущих дій.

Не правові форми – це повсякденні і різноманітні її прояви, які позбавлені юридичної оболонки і наслідків. Вони не пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень органів внутрішніх справ і не призводять до встановлення правових норм, виникнення, зміни і припинення правовідносин. Не правові – не пов'язані з реалізацією розпорядчих повноважень поліцією і не призводять до утворення правових норм або виникнення, зміни і припинення правовідносин: організаційно-технічні заходи; громадсько-організаційні заходи⁹.

Як слушно відмітив зарубіжний фахівець, С. Вайт «Роль поліції вже не полягає просто у забезпеченні правопорядку шляхом застосування сили чи примусу, а й передбачає надання послуг – «для громадян і разом із громадянами»¹⁰.

Як зазначалося у попередніх розділах рекомендацій, питання взаємодії поліції та суспільства сьогодні не є всебічно регламентованим. Поряд із відсутністю загальнодержавної програми, це створює простір

⁹ Адміністративна діяльність Національної поліції: Навч. посібник / Кол. авт.; кер. авт. кол. к.ю.н., засл. юрист України В.А. Глуховець. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 248 с. – С.73-74.

¹⁰ White S. (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

для впровадження у практичну діяльність місцевих програм та новацій.

Нижче пропонується звернути увагу на огляд перспективних форм для практичної реалізації взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства. Тобто перераховані нижче форми передбачають не лише визначені види діяльності поліцейських, а й заходи для їх спільної реалізації:

Громадський актив (контактери від ОСББ, представники багатоквартирних будинків, селищ, сіл, районів). Поліція запрошує таких осіб до територіальних підрозділів, де проводить тренінги, презентує роздаткові матеріали з питань особистої та сусідської безпеки. Далі вже громадські активісти проводять зустрічі з мешканцями, здійснюють правопросвітницьку та роз'яснювальну роботу;

Анонси. Дільничні офіцери поліції анонсують зустрічі з місцевими мешканцями та програму таких зустрічей (запобігання крадіжкам, вживанню наркотиків, профілактика правопорушень серед неповнолітніх осіб тощо);

Презентації. Наочні матеріали з гострих соціальних тем та поліцейської діяльності демонструються у громадських місцях;

Волонтери-реєстратори. Громадські активісти здійснюють функцію первинного прийому громадян у територіальних підрозділах поліції, спрямовуючи відвідувачів та сприяючи проведенню особистого прийому. Таким чином звільняється час поліцейських та забезпечується оперативне перенаправлення відвідувачів до установ і організацій, до сфери повноважень яких віднесене вирішення питання.

Спільні патрулі. Поліцейські разом з громадянами із числа громадських формувань з охорони громадського порядку та активістами проводять спільне патрулювання для більшої обізнаності про проблеми і потреби поліції, налагодження контакту та покращення стану правопорядку на території обслуговування;

Звітна підтримка. Допомога членів громадських формувань із високими моральними якостями та громадських активістів у підготовці та проведенні громадських обговорень (сільських сходів, звітів про поліцейську діяльність) з проблем публічної безпеки і порядку, інших питань, що належать до компетенції поліції і турбують громаду.

Курси для водіїв. Короткострокові курси для активістів – партнерів поліції для організації патрулювання у спальних та віддалених районах та забезпечення своєчасного повідомлення про правопорушення на наземному транспорті, воді або території обслуговування поліцейського підрозділу;

Месенджер. Розробка нових, або використання діючих телекомунікаційних сервісів для обміну миттєвими повідомленнями із поліцією

для оперативного інформування про злочини та інші правопорушення на території обслуговування поліцейського підрозділу;

ОТГ. Взаємодія з керівниками ОТГ щодо визначення місць розташування та базового оснащення поліцейських станцій для більш ефективно організації служби щодо забезпечення публічної безпеки та порядку;

Громадське око. Організація короткострокових курсів для громадського активу щодо спостереження та оперативного інформування чергові служби поліцейських підрозділів про дотримання антинаркотичного законодавства, виявлення і припинення діяльності незаконних пунктів прийому металу, продажу саморобних алкогольних виробів тощо;

Шкільний поліцейський. Організація роботи поліції у закладах освіти для запобігання вчинення правопорушень неповнолітніми і малолітніми особами та налагодження взаємодії з педагогами і батьками;

Пенсіонер. Проведення поліцейськими коротких лекцій (курсів) для літніх людей щодо попередження основних способів шахрайств, інших категорій правопорушень, де літні люди виступають як потерпілі.

4. Зарубіжний досвід взаємодії поліції та суспільства на засадах партнерства

У розділі розміщено позитивні практики налагодження взаємодії між поліцією превентивної діяльності та громадськістю.

Приміром, Департамент поліції міста Гопкінс (Міннесота, США), пропонує наступні форми взаємодії під девізом: «Креатив, який працює!».

Протидія булінгу. Патрульні поліцейські проводять один день на тиждень у школі, граючи у футбол та інші командні ігри зі школярами. Таким чином, охоплюються всі школи території обслуговування. Формування приятельських відносин з поліцейськими, здорове конкурсування та прояв лідерських якостей дозволили зміцнити дружні зв'язки між учнями, зменшити кількість залякувань та інших проявів булінгу.

Сусідська варта. Програма, що полягає у сприянні поліції, шляхом нагляду за дотримання правопорядку на території проживання сусідами.

Копи і діти. Спільні заходи із молоддю, що полягають у демонстрації презентаційних матеріалів, роботі «Дитячої поліцейської академії», спільній рибалці, шкільний патруль безпеки (для початкової школи).

Взаємодія з бізнес структурами. Проведення бесід (лекцій) з представниками бізнес кіл: ріелторами, ІТ-бізнесменами, ліцензіатами тощо для правової обізнаності та недопущення порушень Закону.

Взаємодія з іншими органами влади та щодо окремих категорій громадян. Проведення спільних тренінгів, взаємодопомога у здійсненні правоохоронної діяльності окремими структурами¹¹.

У Фінляндії при управлінні поліції МВС створено Дорадчий комітет у справах поліції, у складі якого поряд з посадовими особами цього апарату включені представники провідних політичних партій, профспілок та найбільш великих промислово-торгових фірм, оскільки вважається, що без їх активної підтримки розкриття злочинів та профілактика правопорушень є малоперспективною справою. При цьому ключовою фігурою превентивної діяльності стає не «поліцейський-борець із злочинним світом», а «поліцейський-тренер», головною задачею якого має бути **навчання і консультування громадян**, які не бажають стати жертвою злочинних посягань. Правоохоронна діяльність таким чином, концентрується на безпосередньому та довгостроковому обслуговуванні населення у сфері підвищення його безпеки¹².

Переходячи до розгляду взаємодії поліції та суспільства, акцентуємо увагу на досвіді щодо організації і діяльності територіальних поліцейських підрозділів (поліцейських установ).

Місто Спокан (Вашингтон, США). Поліцейськими було створено умови для комунікації між поліцією та місцевими жителями. У зразкових поліцейських відділках на той час (80-ті роки!) були обладнані приймальні, де жителі могли вільно викласти свої проблеми, звернутися з проханнями або подати скарги. Втім, цього було замало – поліцейські хотіли створити центри інформації з питань безпеки міста, взаємодії та комунікації між поліцією і населенням. Такий собі майданчик дієвих стратегій вирішення конкретних проблем безпеки міста на локальному рівні. Так, у 1988 році у Спокані було відкрито «Центр превенції злочинності» (Crime Prevention Center). Подібний проект був першим у Сполучених Штатах, але завдяки успіху пілотного варіанту, установи з подібним концептом почали створювати як у США, так і в інших країнах.

У Британії подібну функцію виконують «Інформаційні пункти поліції» (Police Information Point), а у Сінгапурі діють «Сусідські центри поліції» (Neighbourhood Police Centre), що окрім інформації про безпеку

¹¹ Partnerships that Work! Hopkins Police Department Minnesota, USA. URL: <http://www.hopkinsmn.com/police/pdf/CommunityPolicingBrochure2012.pdf>

¹² Бобро Н.В. Зарубіжні практики взаємодії поліції та населення URL: <http://univd.edu.ua/science-issue/scientist/341>.

в місті та допомоги населенню також **надають підтримку** (в тому числі психологічну та емоційну) жертвам насильства. У центрів немає ані єдиної назви, ані сталого переліку функцій, які вони надають громадянам, проте усі вони є платформами взаємодії поліції та місцевої спільноти. Об'єднує їх також те, що працюють вони в рамках філософії «Community policing» («Діяльності поліції, орієнтованої на громаду») ¹³.

Таким чином, підводячи підсумок ми можемо вести мову про те, що **взаємодія поліції та суспільства має наступні характерні риси:**

- **Здійснюється всіма поліцейськими**, проте основні завдання з цього напрямку мають покладатися саме на поліцейських підрозділів превентивної діяльності, які є найближчими до населення.

- **Вирішення проблеми.** Роль кожного важлива у досягненні спільного результату, у підтримці та впровадженні ініціатив для вирішення проблем.

- **Пріоритети партнерства.** Визначення, шляхом проведення консультацій, обговорень, зустрічей потреб громади та пріоритетів щодо підтримання правопорядку; забезпечення підзвітності, прозорості та дієвості поліції на території обслуговування.

- **Підзвітність.** Національна поліція має звітувати про результати дієвості та ефективності управління та використання наявних ресурсів. Звіти про ефективність діяльності є однаково важливими як для керівника органу поліції, так і для дільничного офіцера поліції.

- **Видимість, доступність та реагування.** Виділення ресурсів для взаємодії поліції з громадою сприятиме зміцненню позитивного іміджу діяльності поліції у громаді, висвітлення результатів діяльності поліції збільшить обізнаність громади про правомірну і протиправну поведінку.

- **Попередження та зменшення кількості правопорушень.** Попередження правопорушенням є обов'язком кожного члена громади, а не лише поліцейського.

¹³ Центр безпеки: платформа взаємодії поліції та громади URL: <http://cop.org.ua/ua/mizhnarodnyi-dosvid/tsentr-bezpeki-platforma-vzaemodiji-politsiji-ta-gromadi>

КОРИСНІ ІНТЕРНЕТ ПОСИЛАННЯ

«Community Policing» або поліцейська діяльність, орієнтована на громаду URL: <http://cop.org.ua/ua/>

Взаємодія поліції та громади URL: http://ecpl.com.ua/wp-content/uploads/2017/02/com_pol.pdf

Звіт за результатами Третьої Парламентсько-Громадської Платформи «Взаємодія поліції з громадою в контексті реформ в Україні та досвіду Європейського Союзу» КМЄС і Координатор проектів ОБСЄ в Україні 22 квітня 2016 року. ХІСД. Харків. 2016.
URL: <http://khisr.kharkov.ua/files/docs/1466679879.pdf>

Огляд програм взаємодії поліції з населенням ХІСД. Харків. 2015.
URL: khisr.kharkov.ua/files/docs/1430217936.doc

Рекомендовані джерела:

1. Бобро Н.В. Зарубіжні практики взаємодії поліції та населення URL: <http://univd.edu.ua/science-issue/scientist/341>.
2. Декларація про поліцію: Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи: Міжнародний документ. 1979. № 690 URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_803/print1510254482125057.
3. Майстренко М.М. Імплементация концепції community policing: від філософської доктрини до дієвого стратегічного напрямку // Науковий вісник ЛДУВС. - №2. – 2017 – с. 40-46.
4. Наказ МВС від 19.12.2017 № 1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» // Офіційний вісник України від 12.06.2018 – 2018 р., № 45, стор. 116, стаття 1589, код акта 90498/2018.
5. Наказ МВС від 28.07.2017 №650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції // Офіційний вісник України від 08.09.2017 - 2017 р., № 70, стор. 471, стаття 2136, код акта 87093/2017.
6. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 37.
7. Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Bureau of Justice Assistance. Understanding Community Policing. A Framework for Action. Monograph. August. – 1994. NCJ 148457. URL: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles/commp.pdf>.

Навчальне видання

Логвиненко Борис Олексійович
Кравченко Ірина Сергіївна

**ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА СУСПІЛЬСТВА НА ЗАСАДАХ
ПАРТНЕРСТВА В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ
ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Методичні рекомендації

Редактор, оригінал-макет – *А.В. Самотуга*

Підп. до друку 26.12.2018 р. Формат 60x84/16. Друк – трафаретний. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 1,25. Тираж – 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018